

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság
Bf.II.13/2023/6. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsen, a 2023. évi szeptember hó 22. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

v é g z é s t:

A másodfokú bíróság a csalás büntette és más bűncselekmény miatt **Terhelt1 és 5 társa** ellen indult büntetőügyben a Kaposvári Törvényszék 28.B.375/2022/2. számú végzését helybenhagyja.

Kötelezi a pótmagánvádlót, hogy fizessen meg az államnak 27.000 (huszonhétezer) forint másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Kaposvári Törvényszék a 2023. január 10-én kelt 28.B.375/2022/2. számú végzésével pótmagánvádlól pótmagánvádló vádindítványát a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) 794. § (1) bekezdés c) és d) pontjaiban írt okokból elutasította. Mindezt a vád tárgyává tett egyes részselekmények tekintetében a pótmagánvádlóként történő fellépés lehetőségének a kizártságával, illetve azzal indokolta, hogy a fennmaradó részében a vádindítvány a vele szemben támasztható legminimálisabb tartalmi követelményeknek sem felel meg.
- [2] Az elsőfokú bíróság végzése ellen – jogi képviselője útján – a pótmagánvádló jelentett be fellebbezést a vádindítvány elutasítása miatt, az eljárás lefolytatására történő kötelezés érdekében.
- [3] Észlelte a másodfokú bíróság, hogy a pótmagánvádló – hasonló tartalommal és azonos szerkesztési elveket követve – két vádindítványt is előterjesztett, az utóbbit már az elsőfokú bíróság nem ügydöntő végzésének a meghozatala után. Nyilvánvaló azonban, hogy a 2023. február 8-ai keltezéssel ellátott és közvetlenül a Kaposvári Törvényszékhez benyújtott későbbi vádindítvány a jelen ügyben semmilyen szerephez nem juthatott, annak értékelésére a jelen ügyben – különösen az eljárás fellebbviteli szakaszában – nem kerülhetett sor.

- [4] Alapvető hiányossága volt a megvizsgált és elutasított vádindítványnak az, hogy – a többes elkövetői alakzatra való utalás ellenére – adós maradt az egyes személyek pontos, egymástól elhatárolható cselekvőségének és elkövetői minőségének a leírásával. A bevezető részből ugyanis az következett, hogy a lakóhelyük szerint azonosításra alkalmas módon megjelölt személyek – Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r. és Terhelt6 VI. r. vádlottak – valamennyi bűncselekmény megvalósításában részt vettek, míg a vádindítvány Be. 422. § (1) bekezdés c) pontja szerinti része, a tényállás I.1. és I.2. pontjainak együttes tartalma ennek több tekintetben is ellentmondott.
- [5] Nehezítette, illetve lehetetlenné tette az elkövetői szerepek azonosítását az a körülmény, hogy a vádindítvány I.1. pontja a *Terhelt1 és társai*, vagy a *Terhelt1 többedmagával* megjelölést tartalmazta, olyan szövegkörnyezetben, hogy abból a résztvevők jól azonosítható köre, személyre bontott tevékenysége egyáltalán nem derült ki. Így csak annyi vált bizonyossá, hogy a pótmagánvádló Terhelt1 I. r. vádlottat valamennyi cselekménnyel összefüggésbe kívánta hozni, miközben Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., valamint Terhelt4 IV. r. vádlott közreműködését a tényállás I.1. pontjára, míg ai ingatlant megvásároló Terhelt5 V. r. vádlott és az adásvételi szerződést ügyvédként ellenjegyző Terhelt6 VI. r. vádlott részvételét a tényállás I.2. pontjára korlátozta.
- [6] Mindezek alapján ugyanakkor még nem lett világos az egyes vádlottak büntetőjogi felelősségének a háttere, így az, hogy a bírósági eljárás során pontosan milyen ténybeli megállapítások ellen kellene védekezniük. Márpedig alapvető követelmény a vád egyértelműsége és körülhatároltsága, melynek hiányában a hatékony védelemhez való jog nem érvényesülhet.

II.

- [7]
- [8] A vádindítványi tényállás I.1. pontjában a pótmagánvádló különböző – ám egyedileg pontosan meg nem jelölt, mindössze összefoglaló jelleggel feltüntetett – okiratok *eltulajdonítását* állította középpontba. Azt is úgy, hogy az ingatlanba többedmagával bement Terhelt1 I. r. vádlott társainak – így Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r. és Terhelt4 IV. r. vádlottnak – pusztán a helyszínen való jelenlétüket róta fel.
- [9] Önmagában a bűncselekmény elkövetésének a helyszínén való jelenlét még pszichikai bűnsegély megállapítására sem alkalmas. Ahhoz ugyanis – a felelősségre vonás alapjaként – az elkövetőre gyakorolt szándékerősítő hatás szükséges, mely a történések egészére vonatkoztatottan a tettes és a részes közötti együttműködés, illetve szándékegység igazolt meglétét, ténybeli megalapozottságát jelenti. Ennek kimutatásával és levezetésével ugyanakkor a pótmagánvádló teljes egészében adós maradt, az általa használt fordulat – miszerint az eltulajdonításkor más személy is jelen volt – a bizonyítási eljárás lefolytatásához nem lehetett elegendő.
- [10] A szóban forgó okiratok eltulajdonítására történő hivatkozás az ügy egészét végigkísérte, az a büntetőeljárás különböző szakaszaiban – a feljelentésben, az eljárás megszüntetésében, illetve a vádindítványban – egyformán helyet kapott. Ezt a magatartást a nyomozó hatóság közbizalom elleni bűncselekménynek feleltette meg, de miután számos részletet nem talált igazoltnak, az iratok vádemelési javaslattal történő továbbküldésére nem látott lehetőséget.
- [11] A pótmagánvádló az okiratok eltulajdonítását a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdésében meghatározott és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő – azaz különösen jelentős értékre elkövetett – lopás büntetettének értékelte, azaz úgy, hogy az elkövető mástól idegen dolgot vett el.

- [12] A Btk. 383. § a) pontjának II. fordulata értelmében dolgon vagyoni jogosultságot megtestesítő olyan okiratot is érteni kell, mely a benne tanúsított vagyoni érték vagy jogosultság feletti rendelkezést önmagában biztosítja. Az ilyen okirat tehát lehet lopás elkövetési tárgya, a pótmagánvádló azonban még a legtávolabbi összefüggésben sem utalt arra, hogy az eltulajdonított dokumentumokat milyen okok folytán látta az idézett értelmező rendelkezés fogalmi körébe vonhatónak.
- [13] Az egy vagy több (idegen) közokirat mástól történő jogtalan elvétele a Btk. 346. § (1) bekezdés c) pontjának I. fordulataiban meghatározott okirattal visszaélés vétségének tekintendő. Elkövethető ugyanakkor ez a bűncselekmény magánokiratra is, de csak célzatosan, ha az elvétel jogtalan előny szerzésére vagy jogtalan hátrány okozására irányul, ebben az esetben a Btk. 346. § (3) bekezdése szerinti minősítésnek van helye.
- [14] A pótmagánvádló téves állásfoglalásának, helytelen büntetőjogi értékelésének nincs jelentősége. A feljelentésben, az eljárást megszüntető határozatban, illetve a vádindítványban körülírt történések között megállapítható az ún. tettazonosság, így a pótmagánvádló olyan cselekmény miatt emelt vádat, mely a nyomozásnak is tárgya volt.
- [15] A köz- és magánokirattal visszaélés bűncselekménye kategorikusan és minden további vizsgálat nélkül nem zárható ki az esetleges pótmagánvádlói igényérvényesítés lehetőségéből. Mindig a konkrét törvényi tényállás alapján kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy a feljelentés elutasítása, az eljárás megszüntetése vagy a vádelejtés esetén a sértett általi pótmagánvádlóként történő fellépésnek van-e helye. Ilyenkor – a 3384/2018. (XII. 14.) AB határozat [68] bekezdésében foglaltak szerint – két szempontot kell figyelembe venni, így azt, hogy a bűncselekmény okozott-e közvetlen jogsérelmet a sértettnek, illetve az adott törvényi tényállás tartalmaz-e passzív alanyt vagy eredményt. Ha igen, úgy a sértettől nem vehető el a pótmagánvádlói igényérvényesítés lehetősége, a bírósághoz való fordulás joga.

III.

- [16]
- [17] A vádindítványi tényállás I.2. pontjához kapcsolódó jogi indokolás szerint a pótmagánvádló további bűncselekmények elkövetését is vád tárgyává kívánta tenni. Ezzel összefüggésben abból indult ki, hogy Terhelt1 I. r. vádlott és társai vonatkozásában számos bűncselekmény gyanúja merült fel, azért is, mert a korábbi években *újra és újra pénzt csaltak ki* tőle. Ezt követően utalt Terhelt5 V. r. vádlott vele szemben felhalmozott *több százmillió forintos tartozására*, illetve arra, hogy Terhelt1 I. r. vádlott egy korábbi – általa sérelmezett – adásvételi szerződés jogi úton történő megtámadását pénzügyi *ellentételezéshez kötötte*.
- [18] Mindezek alapján a pótmagánvádló Terhelt1 I. r., Terhelt5 V. r. és Terhelt6 VI. r. vádlottak büntetőjogi felelősségét – heterogén anyagi halmazatként – a Btk. 373. § (1) bekezdésében meghatározott és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás bűntettében, a Btk. 376. § (1) bekezdésében meghatározott és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő hűtlen kezelés bűntettében, valamint a Btk. 367. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő zsarolás bűntettében látta megállapíthatónak.
- [19] Ugyanakkor a felsorolt bűncselekmények elkövetési magatartásának a részletezése, illetve az elkövetői alakzatok megjelölése teljes egészében elmaradt.
- [20] A csalás törvényi tényállásának eseménytörténeti leírásához a tévedésbe ejtő vagy tévedésben tartó magatartás bemutatására, az ennek következtében megtett vagyoni jogi rendelkezés ismertetésére, és végül annak kifejtésére lett volna szükség, hogy ezzel a sértett vagyonában milyen összegű értékcsökkenés következett be.

- [21] A másik – nem erőszakos – vagyon elleni bűncselekmény központi eleme a vagyonkezelői kötelezettség vétkes megszegése, melyről a pótmagánvádló egy szót sem ejtett. Így nem pusztán az elkövetési tárgy idegen jellegének és a kifogásolt kezelői magatartásnak a megértetése szorult háttérbe, hanem annak lehetősége is, hogy a vagyoni hátrány okozása nyomon követhető legyen.
- [22] Végül nem vázolta fel a pótmagánvádló azt az erőszakos vagy fenyegető jellegű kényszerítést sem, mely a sértettet valaminek a megtételére, meg nem tételére vagy eltűrésére indította volna. Így hiányzik a zsarolás törvényi tényállási elemeinek a megjelentetése is.
- [23] Ilyen körülmények között az előterjesztett vádindítvány nem alkalmas a bizonyítási eljárás lefolytatására, miután abból nem derül ki, hogy a pótmagánvádló pontosan kit és milyen cselekmény elkövetése miatt kívánt felelősségre vonni.
- [24] Ez a hiányosság a vádindítvány egészére, a tényállás I.1. és I.2. pontjaira egyformán érvényes, ezért elég lett volna annak megállapítása, hogy a vádindítvány – miután a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírása [*Be. 422. § (1) bekezdés b) pontja*] elmaradt – nem tartalmazza a *Be. 793. § (2) bekezdés a) pontjában* felsoroltakat. Következésképpen helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a vádindítványt nem ügydöntő végzésével elutasította, de ennek során mindössze a *Be. 794. § (1) bekezdés d) pontjában* írt okot kellett volna felhívni.
- [25] Az elutasítást sérelmező fellebbezés tehát nem volt megalapozott.
- [26] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság – a *Be. 605. § (1) bekezdése* alapján – az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta.
- [27] A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a *Be. 813. § (1) bekezdése* értelmében a pótmagánvádlónak kell viselnie és megfizetnie az államnak.
- [28] Tájékoztatja a másodfokú bíróság a pótmagánvádlót, hogy a vádindítvány elutasításáról rendelkező – tulajdonképpen az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyó – határozat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül a vádindítványt ismételten benyújthatja, ha a *Be. 794. § (1) bekezdés d) pontjára* alapított ok már nem áll fenn. Ehhez az szükséges, hogy a vád tárgyává tett cselekmények megfeleltethetők legyenek egy-egy különös részi törvényi tényállásnak, oly módon, hogy többes elkövetés esetén minden résztvevő büntetőjogilag értékelhető közreműködése elkülöníthetően felismerhető legyen.

P é c s, 2023. szeptember 22.

Dr. Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr. Túri Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Hudvágner András s.k. bíró